

ZADATAK 3

Preduzeće je proizvelo i prodalo 1.000 jedinica proizvoda po ceni od 120 dinara. Varijabilni troškovi po jedinici prodatog proizvoda iznose 40 dinara, a fiksni troškovi posmatranog perioda 40.000 dinara.

Kamata na kredite za ovaj period iznosila je 15.000 dinara.

- Sastaviti bilans uspeha po sistemu varijabilnih troškova i izračunati donju granicu rentabilnosti.
- Izračunati faktor poslovnog, finansijskog i složenog leverage-a i objasniti dobijene rezultate.

a) * Fiksni troškovi su uvek datu u punom iznosu, a varijabilni po jedinici.

Prihod od realizacije (1.000 x 120)	120.000
(-) Varijabilni troškovi(1.000x40)	40.000
Marginalna dobit	80.000
(-) Fiksni troškovi	40.000
Poslovna dobit	40.000
(-) Kamate	15.000
Bruto dobit (dobit pre oporezivanja)	25.000
(-) Porez i zakonske obaveze (50%)	12.500
Neto dobit	12.500

$$PTR = \frac{FT}{1 - \frac{VT}{\text{prihod od realizacije}}} = \frac{40.000}{1 - \frac{40.000}{120.000}} = \frac{40.000}{1 - 0,33} = \frac{40.000}{0,67} \approx 59.701 \text{ dinara}$$

b) Varijabilni troškovi su uslovljeni obimom prodaje i proizvodnje, dok fiksni troškovi ostaju nepromenjeni za postojeći obim, što ima za posledicu da sa porastom obima prodaje dolazi do relativnog smanjenja opterećenja fiksnih troškova i povećanja poslovnog dobitka i obrnuto.

Poslovni leveridž odražava efekat obima prodaje asortimana, asortimana prodajne cene, varijabilnih i fiksnih troškova, na poslovni dobitak preduzeća

$$\text{faktor poslovnog leveridža} = \frac{\text{marginalna dobit}}{\text{poslovna dobit}}$$

$$FPL = \frac{80.000}{40.000} = 2$$

komentar: pokazatelj poslovnog leveridža ukazuje na to da ukoliko se obim prodaje poveća za 1% poslovni dobitak će se povećati za 2%, i obrnuto u slučaju smanjenja.

*Kapitalno intenzivna preduzeća (visoko učešće fiksnih troškova) imaju za posledicu da ukoliko se poslovanje odvija blizu donje granice rentabiliteta, poslovni dobitci će se smanjivati proporcionalno sa gubicima, te je zbog toga finansiranje iz dugova (kredita) kritično.

$$\text{faktor finansijskog leveridža} = \frac{\text{poslovna dobit}}{\text{dobit pre oporezivanja}} \Rightarrow FFL = \frac{40.000}{25.000} = 1,6$$

komentar: pokazuje da ukoliko se poslovni dobitak poveća za 10%, dobitak pre oporezivanja se poveća za 16% i obrnuto u slučaju smanjenja.

* Intenzitet dejstva finansijskog leveridža zavisi od stepena koliki su rashodi na ime kamata iz poslovanja.

Kombinovani (složeni) leveridž ukazuje na izloženost preduzeća ukupnom riziku ostvarenja budućih neto dobitaka i prinosa na sopstvena sredstva.

faktor kombinaovanog leveridža = $FPL \cdot FFL \Rightarrow 2 \cdot 1,6 = 3,2$

komentar: on ukazuje da ukoliko se obim prodaje poveća za 10%, dolazi do povećanja stope prinosa na sopstvena sredstva od 32% kao i neto dobitka, dok je situacija obrnuta u slučaju pada obima prodaje.